

Stanislav Raščan*

Gospodarska diplomacija Republike Slovenije in njeno delovanje pri povezovanju regij

POVZETEK

Gospodarska diplomacija je bistveni in sestavni del moderne diplomacije in je kot taka ena glavnih prioritet Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije. Diplomati skupaj z gospodarstveniki iščejo nove gospodarske priložnosti na tujih trgih, ščitijo interese slovenskega gospodarstva v tujini in privabljajo tuje neposredne investicije v Republiko Slovenijo.

Ključne besede: gospodarska diplomacija, zunanje ministrstvo, investicije.

1. Uvod

Gospodarska diplomacija je bistveni in sestavni del moderne diplomacije in je kot taka ena glavnih prioritet Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije. Diplomati skupaj z gospodarstveniki iščejo nove gospodarske priložnosti na tujih trgih, ščitijo interese slovenskega gospodarstva v tujini in privabljajo tuje neposredne investicije v Republiko Slovenijo. Gospodarska kriza, v kateri se trenutno nahajamo, diplomate spodbuja k še bolj pospešenemu izvajanju naštetih aktivnosti.

2. Direktorat za gospodarsko diplomacijo

Naloge Direktorata so predvsem:

- promocija internacionalizacije slovenskega gospodarstva;
- privabljanje tujih neposrednih investicij;
- ščitenje in uveljavljanje slovenskih gospodarskih interesov v tujini vključno z reševanjem težav;
- krepitev bilateralnega gospodarskega sodelovanja na medvladni ravni;
- krepitev multilateralnega gospodarskega sodelovanja.

Eden glavnih strateških ciljev na področju internacionalizacije slovenskega gospodarstva je povečanje prisotnosti slovenskih podjetij na obstoječih trgih in diverzifikacija izvoza na nove trge. Na Ministrstvu za zunanje zadeve obstaja prepričanje, da lahko podjetjem pri iskanju novih trgov in novih priložnosti gospodarska diplomacija nudi potrebno pomoč.

*Ministrstvo za zunanje zadeve RS

E-naslov: stanislav.rascan@gov.si

3. Ciljni trgi in sektorji

Podlago za aktivnosti na področju internacionalizacije predstavlja Program za spodbujanje internacionalizacije podjetij za obdobje 2010–2014, ki ga je Vlada sprejela julija 2010. Letne aktivnosti (v povezavi s ciljnimi trgi in sektorji) so podrobno opredeljene v akcijskih načrtih. Načrt za leto 2013, ki je bil sprejet na vladi RS v začetku 2013, ima naslov **Partnerstvo za spodbujanje mednarodnega poslovanja slovenskih podjetij – Mednarodni izzivi 2013** in med ciljnimi trgi izven EU in Zahodnega Balkana, na katerih bodo aktivnosti institucij internacionalizacije še posebej intenzivne, navaja naslednje države: **Azerbajdžan, Indija, Kazahstan, Ljudska republika Kitajska, Ruska federacija in Turčija**. Dokument med prednostnimi sektorji omenja: **biomedicino in biotehnologijo, energetiko in okoljske tehnologije, napredne materiale in tehnologije, nanotehnologija, informacijsko-komunikacijske tehnologije, lesno predelovalno industrijo, avtomobilsko industrijo, transport in logistiko, kovinsko-predelovalno industrijo in turizem**. Dokument Mednarodni izzivi 2014 je zaradi notranje politične situacije v Sloveniji šele v delovni verziji in še ni bil sprejet na vladi RS.

4. Glavne aktivnosti Slovenske gospodarske diplomacije

4.1. Medvladne komisije za gospodarsko sodelovanje

V letu 2013 so bila izvedena zasedanja mešanih komisij s **Srbijo, Črno goro, Kitajsko, Indijo, Turčijo, Rusko federacijo, Ukrajino, Belorusijo in Kazahstanom**. Na zasedanjih je bil dan glavni poudarek iskanju novih poslovnih priložnosti za slovenska podjetja. Ob zasedanjih so bile organizirane poslovne konference, pri delu komisij pa so sodelovala tudi zainteresirana podjetja.

Za leto 2014 so bila izvedena zasedanja z naslednjimi državami:

1. Makedonija, Skopje, januar
2. Turčija, Ankara, februar
3. Moldova, Ljubljana, maj
4. Brazilija, Brasilia, maj
5. Srbija, Ljubljana, junij
6. Belorusija, Ljubljana, oktober
7. Kitajska, Peking, December
8. Ruska federacija, Ljubljana, december

4.2. *Gospodarske delegacije, ki spremljajo najvišje predstavnike države ob obiskih v tujini*

ZDG je v letu 2013 organiziralo 11 izhodnih in 2 vhodni spremljajoči gospodarski delegaciji ob obiskih visokih predstavnikov RS v tujini in tujih v RS. Januarja 2013 je bila organizirana izhodna gospodarska delegacija ob obisku PV RS Janeza Janše v **Republiki Azerbajdžan** (Baku, 15.-16.1.13). Februarja 2013 je predsednik Borut Pahor z izhodno gospodarsko delegacijo obiskal **Japonsko in Hrvaško**, (op.: seznam se prilagodi glede na dogovor z UPR in KPV ter pristojnimi ministrstvi). Predsednico vlade mag. Alenko Bratušek so predvsem ob privatizacijsko investicijskih konferencah spremljali slovenski poslovneži v Nemčiji (Duesseldorf), Rusko Federacijo (Moskva), Italijo (Milano). V letu 2014 je predsednika Pahorja spremljala gospodarska delegacija na uradnem obisku v Turčiji in Srbiji. Predsednica vlade mag. Alenka Bratušek pa je nadaljevala privatizacijsko investicijske konference na Norveškem (Oslo) in v njenem imenu minister za infrastrukturo Samo Omerzel v Tokiu na Japonskem.

Predsednik vlade dr. Miro Cerar je 15. in 16. decembra 2014 obiskal z gospodarsko delegacijo Beograd, kjer se je udeležil srečanja 16 Srednje in vzhodnoevropskih držav in Kitajske.

Sektorski projekti

Razstava »**Silent Revolutions: Contemporary Design in Slovenia**«, ki je rezultat projekta promocije industrijskega oblikovanja z namenom povečanja prepoznavnosti Slovenije in slovenskega gospodarstva v tujini, je potekala v Milanu, v Beogradu in v Helsinkih. Leta 2014 smo jo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev postavili v zmanjšanem obsegu samo v okviru BSF na Bledu. V projektu sodelujejo MZZ, MGRT, MIZKŠ in MAO.

Vzpostavitev tehnološkega sodelovanja z Japonsko s podpisom Sporazuma o sodelovanju med tehnološkima agencijama TIA in NEDO (oz SPIRIT in NEDO) in prvo tehnološko srečanje podjetij obeh držav.

Projekt je pokazal, da ima Slovenija kritično maso znanja in industrijskih kompetenc ter mednarodno uveljavljene tehnološke nosilce na področju pametnih skupnosti in pametnih hiš, ki bi lahko pod pogojem medsebojnega povezovanja uspešno izvedla referenčne aplikacije za vstop na svetovne trge.

4.3. *Poslovne pisarne*

V okviru diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP) RS v Moskvi, Istanbulu, New Delhiju, Šanghaju, Bruslju, Budimpešti, Parizu, Tokiu in Washingtonu, je podjetjem omogočeno, da brezplačno koristijo prostore omenjenih DKP za opravljanje točno določenih aktivnosti povezanih z vstopanjem ali poslovanjem na tujem trgu.

4.4. *Projektne gospodarski sklad*

MZZ je že tretje leto zapored oblikovalo poseben sklad za podporo aktivnostim gospodarske diplomacije. Gre za namenska sredstva za aktivnosti gospodarske diplomacije v obliki projektov ali gospodarsko-promocijskih dogodkov v organizaciji ali so-organizaciji posameznih DKP.

4.5. *Ekonomski svetovalci na DKP*

V mreži 52 slovenskih diplomatsko-konzularnih predstavništev v tujini delujejo 23 ekonomski svetovalcev. Pri imenovanju novih ekonomskih svetovalcev sledimo interesom slovenskega gospodarstva. Tako smo v zadnjih letih prav zaradi interesov podjetij na novo odprli veleposlaništvi v Albaniji in Braziliji. Na novo smo razporedili ekonomskega svetovalca na veleposlaništvih v Črni gori in Indiji.

4.6. *Strateški svet za gospodarsko sodelovanje s tujino*

Z namenom podpore projektom izvajanja gospodarske diplomacije, definiranja ključnih trgov in sektorjev ter koordinacije aktivnosti na področju gospodarskega sodelovanja s tujino, je bil 25. aprila 2012 ustanovljen Strateški svet za gospodarsko sodelovanje s tujino. Vodita ga minister za gospodarstvo in minister za zunanje zadeve, njegovi člani pa so tudi predstavniki največjih gospodarskih združenj. Strateški svet obravnava aktualne teme pomembne za slovensko gospodarstvo (ovire za tuje investitorje, strateški infrastrukturni projekti in drugo).

4.7. *Posvet slovenske diplomacije in ekonomskih svetovalcev*

V okviru rednega letnega posveta slovenske diplomacije je MZZ v začetku leta 2014 organiziralo poslovno konferenco, na kateri so vodje DKP RS v tujini opravili **razgovore s predstavniki več kot 100 podjetij** iz območja celotne Slovenije. Sprejeti so bili dogovori o pomoči podjetjem pri iskanju in realizaciji konkretnih poslovnih priložnosti.

MZZ je leta 2013 drugič organiziralo tudi **regijski posvet** slovenskih veleposlanikov in ekonomskih svetovalcev iz držav **Zahodnega Balkana** (ZB). Posvet je potekal 28. in 29. januarja. Cilj posveta je zagotoviti koordiniran nastop slovenskega gospodarstva in gospodarske diplomacije na trgih ZB in določiti "nišne panoge" v posamezni državi ZB, kjer ima Slovenija še vedno prednosti pred ostalo konkurenco.

Posvet ekonomskih svetovalcev 2014 je bil organiziran v Ljubljani in Laškem 23. in 24. aprila. Drugi dan posveta je potekal samo poslovni del, v okviru katerega so bila organizirana tudi individualna srečanja ekonomskih svetovalcev s podjetniki.

Ministrstvo za zunanje zadeve je 12. Novembra 2014 organiziralo posvet ekonomskih svetovalcev iz veleposlaništev Republike Slovenije v Višegrajskih državah (Poljska, Češka, Slovaška in Madžarska) in Avstrije ter Hrvaške v Bratislavi.

4.8. Promocija aktivnosti gospodarske diplomacije

Z namenom predstavitve gospodarskega in investicijskega potenciala posameznih regij RS sta bili **za predstavnike tujih DKP** lansko leto organizirani predstavitvi Prekmurja (Moravske Toplice junij 2013) in Celjske regije (v okviru MOS). V Idriji je maja 2013 potekala predstavitve Centrov odličnosti za tuje DKP z namenom pospešitve njihove internacionalizacije. V letošnjem letu je bila prav tako predstavljena Celjska regija v okviru MOS 2014 in Postojna ter kraško-primorska regija.

Gospodarska diplomacija se je tradicionalno predstavlja na **45. Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju**, kjer sta bili organizirani okrogla miza z ministrom Erjavcem in sestanki

slovenskih podjetij s predstavniki tujih diplomatsko-konzularnih predstavništev v RS.

5. Rezultati gospodarske diplomacije

Rezultati gospodarske diplomacije so številni na novo vzpostavljeni stiki slovenskih poslovnežev s tujimi, sklenjeni dogovori o sodelovanju ali konkretni posli slovenskih podjetij s tujimi partnerji, rešeni poslovni zapleti, dosežena enakopravna obravnava slovenskih podjetij na tujem trgu, nove investicije v slovensko gospodarstvo ipd. Žal se, za razliko od podjetij, učinkov gospodarske diplomacije ne da enostavno meriti v finančnih zneskih. Gospodarska diplomacija sama ne sklepa poslov, ampak le pomaga podjetjem na različnih stopnjah pri njihovem prodoru na tuje trge. Nekatera podjetja lahko za pomoč zaprosijo že ob iskanju poslovnih partnerjev, druga šele tik pred podpisom pogodbe, tretja pa šele ko se v poslovanju s tujim partnerjem pojavi problem. Verjetno niti ne bi bilo pošteno, da bi se gospodarska diplomacija kitila z uspehi podjetij, pri doseganju katerih jim je tako ali drugače pomagala. Poleg tega pa podjetja večinoma ne razkrivajo in nam niti niso dolžna razkrivati podrobnosti o svojih poslih, vključno z vrednostjo sklenjenega posla.